

Overbevissing

Overbevissing houdt in dat er te veel vis wordt gevangen om een vissoort in stand te houden. Wereldwijd wordt 87 procent van de mariene visbestanden volledig of overbevist. Dat blijkt uit een rapport van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN. (*Food and Agriculture Organization, 2010*) Van alle visbestanden op zee is nu 57 procent volledig bevist, tegenover 43 procent in 1989. Volledig bevist betekent dat "de vangst zeer dicht bij de maximale duurzame productie zit en geen ruimte biedt voor verdere uitbreiding", stelt FAO. (*Idem, 2010*)

Bovendien, steeds meer mensen hangen van de visproductie af, zowel voor hun inkomen als voor hun voeding. Ongeveer een tiende van de wereldbevolking, 660 tot 820 miljoen mensen, haalt rechtstreeks of onrechtstreeks een inkomen uit de visserij. (*Idem, 2010*) Ze vangen of kweken vis, of zijn betrokken in een van de vele nevenactiviteiten, gaande van visverwerking en distributie tot ijsproductie en scheepsbouw. Voor wat voeding betreft, halen nu ongeveer 3 miljard mensen bijna 20 procent van hun dierlijke eiwitten uit vis, 4,3 miljard mensen halen ongeveer 15 procent van hun dierlijke eiwitten uit vis. (*Idem, 2010*)

Aquacultuur

Het grootste deel van de wereldwijde visproductie komt nog steeds uit de mariene visvangst, maar het aandeel van gekweekte vis, aquacultuur, wordt steeds groter. In nauwelijks dertig jaar is de aquacultuur wereldwijd bijna twaalf keer groter geworden, met een jaarlijkse groei van bijna 9 procent. (*Food and Agriculture Organization, 2010*) Dat de wereldwijde visproductie fors groeit, iets meer dan 3 procent per jaar sinds de jaren zestig, is dan ook voor een belangrijk deel op rekening van de aquacultuur te schrijven. (*Idem, 2010*)

In 2011 bereikte de aquacultuur een recordpeil van bijna 64 miljoen ton gekweekte vis. De hoeveelheid gevangen vis bedroeg toen 90 miljoen ton. Ter vergelijking: in 2000 werd ongeveer evenveel vis gevangen, maar werd maar 32 miljoen ton vis gekweekt, de helft van de aquacultuurproductie vorig jaar. (*Idem, 2010*)

Azië

De totale visproductie, zowel vangst als kweek, zowel op zee als op binnenwateren, is de laatste vijftig is dramatisch gestegen, gemiddeld 3,2 procent per jaar, terwijl de wereldbevolking in die periode met 1,7 procent per jaar groeide. (*Idem, 2010*) Vorig jaar werd volgens voorlopige cijfers 154 miljoen ton vis gevangen en gekweekt, 6 miljoen ton meer dan het jaar voordien. Azië neemt twee derde van de visproductie voor zijn rekening, vooral via aquacultuur. (*Idem, 2010*) China is verantwoordelijk voor

het grootste deel van de stijging van de visconsumptie per inwoner, een gevolg van de substantiële toename van zijn visproductie, vooral uit aquacultuur. China's aandeel in de wereldwijde visproductie groeide van 7 procent in 1961 naar 35 procent in 2010. (*Idem, 2010*) Azië is goed voor bijna 90 procent van alle gekweekte vis, China voor 60 procent.

Overbevissing oorzaken

Het visserijbeleid moet dringend hervormd worden omdat de vangsten niet in verhouding tot de reproductiecapaciteit staan, waardoor individuele visbestanden worden uitgeput en het mariene ecosysteem wordt bedreigd. (*Europese Commissie, 2012*) Drie op vier bestanden worden momenteel overbevist, 82% van de bestanden in de Middellandse Zee en 63% van de bestanden in de Atlantische Oceaan. De visserijsector kampt met kleinere vangsten en gaat een onzekere toekomst tegemoet. (*Idem, 2012*)

Er zijn verschillende oorzaken van overbevissing:

- Er worden te veel jonge vissen gevangen. Vissen krijgen nauwelijks de kans om op te groeien en te broeden.
- Veel bedrijven in de vissector zijn nu niet rendabel. Dit kan een reden zijn om de visserij op te voeren.
- Economische overbevissing. Dit wil zeggen dat de kosten voor visserij even hoog zijn als de opbrengsten van de vis. Economische overbevissing komt vaak voor als er geen vangstbeperkingen zijn, zoals quotering of een maximum aantal zeedagen.
- Bijvangst. Dit houdt in dat vissers een bepaalde diersoort onbedoeld in hun netten krijgen. In de meeste gevallen zijn deze dieren dood of hebben ze weinig overlevingskans.

(*Rijksoverheid, 2012*)

World fisheries and aquaculture production and utilization

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Million tonnes						
Production						
Capture						
Inland	9.8	10.0	10.2	10.4	11.2	11.5
Marine	80.2	80.4	79.5	79.2	77.4	78.9
Total capture	90.0	90.3	89.7	89.6	88.6	90.4
Aquaculture						
Inland	31.3	33.4	36.0	38.1	41.7	44.3
Marine	16.0	16.6	16.9	17.6	18.1	19.3
Total aquaculture	47.3	49.9	52.9	55.7	59.9	63.6
Total world fisheries	137.3	140.2	142.6	145.3	148.5	154.0
Utilization						
Human consumption	114.3	117.3	119.7	123.6	128.3	130.8
Non-food uses	23.0	23.0	22.9	21.8	20.2	23.2
Population (billions)	6.6	6.7	6.7	6.8	6.9	7.0
Per capita food fish supply (kg)	17.4	17.6	17.8	18.1	18.6	18.8

(Food and Agriculture Organization, 2010)

Gevolgen overbevissing

Overbevissing is niet alleen een groot gevaar voor het ecosysteem maar ook voor de visserijsector. In extreme gevallen van overbevissing stort het visbestand in en sterft de vissoort uit. Dit is schadelijk voor:

- De biodiversiteit

Dieren en planten zijn met elkaar verbonden in ecosystemen zoals zeeën en rivieren. Als een vissoort uitsterft, kan dit gevolgen hebben voor andere diersoorten.

- Het bedrijfsleven

Door de overbevissing lopen de vangsten terug. Daarmee groeit het gevaar voor banenverlies en faillissementen in de sector.

(Rijksoverheid, 2012)

In 2007 (het recentste jaar waarvoor volledige gegevens beschikbaar zijn) bedroeg het aantal voltijdse banen in de visserijsector van de EU bijvoorbeeld (vangstsector, aquacultuur, verwerking en ondersteuningsdiensten voor de andere segmenten) in totaal bijna 355 000. Het vangstsegment nam bijna 145 000 banen voor zijn rekening (46 %), het verwerkingssegment 137 000 (34 %) en de aquacultuur 55 000 (16 %). De ondersteuningsdiensten slurpten de resterende 4 % op (18 000 banen). De kleinschalige kustvloeden (vaartuigen van minder dan 12 meter met passief tuig) zorgen met ca. 80 % van de EU-vissersvaartuigen voor 40 % van de werkgelegenheid in de vangstsector.

In de volledige EU-economie staat de visserijsector van de EU voor minder dan 0,2 % van de totale werkgelegenheid, echter de sector is een belangrijke bron van werkgelegenheid in bepaalde lidstaten (zoals Griekenland, met 1,5 %), regio's (zoals het Spaanse Galicië, met 3 %) en kustgemeenschappen (zoals het Ierse Killybegs, met 68 %). De werkgelegenheid gaat echter in dalende lijn en volgt hiermee de evolutie in de meeste primaire sectoren in de EU – sinds 2002 daalde het aantal banen in de vangstsector met 31 % en in de aquacultuursector met 16 %. De verwerkingssector kon het banenverlies beperken tot 6,5 % dankzij de toenemende invoer uit verschillende lidstaten en uit derde landen. (Europese Commissie, Hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid, 2012)

Mogelijke oplossingen

Maximum viscapaciteit

Het bepalen van algemene, langetermijndoelstellingen is erg belangrijk. Hoe groot moeten de visbestanden minimaal zijn? Welke ecologische en sociale criteria moeten worden toegepast wanneer de toegang tot visbestanden wordt bepaald? Deze beslissingen moeten worden genomen op het internationale niveau, zoals in VN of EU. Hiernaast is ook erg van belang het bepalen van de beschikbare visbronnen. Hoeveel vis mag er gevangen worden en waar? Dit moet gebeuren door wetenschappelijke instanties. Op plaatselijk en regionaal niveau moet de beslissing worden genomen over het toekennen van toegang tot de bestanden. Wie mag wanneer vissen? Dit moet gebaseerd zijn op duidelijke ecologische en sociale criteria. (*Ocean2012, 2010*)

Er zijn verschillende maatregelen voorstelbaar:

- het totaal aan toegestane vangsten in een bepaald gebied of een bepaald land beperken, bijvoorbeeld met visquota;
- de visserij-inspanning beperken. Dit gebeurt onder andere met regels voor de grootte van een vloot;
- of met technische maatregelen. Dit zijn regels voor de vismethoden en de plaats waar mag worden gevestigd.

Verantwoord vissen belonen met prioritaire toegang

Het huidige stelsel in de wereld en ook in Europa met het toekennen van quota (relatieve stabiliteit genoemd) heeft gezorgd voor overbevissing. In de toekomst zou de toegang tot visbestanden op ecologische en sociale criteria gebaseerd moeten zijn, waarbij minder destructieve vistechnieken, een laag brandstofverbruik, goede werkomstandigheden, behoud van werkgelegenheid, kwalitatief goede producten en het naleven van wetten en regels beloond worden. De criteria leiden tot positieve concurrentie tussen vissers, waarbij de vissers die op de meest ecologisch en sociaal duurzame manier werken toestemming krijgen om meer vis te vangen. Op lange termijn zou een dergelijke aanpak de visserij hervormen. Beslissingen over de toekenning van toegang tot de visserij zouden gedecentraliseerd kunnen worden genomen op basis van ecosysteem/regio/locatie, afhankelijk van de visserij en bestanden. Locale vissers die de toegangs criteria respecteren, moet met voorrang toegang krijgen. Overige vissers van buiten het gebied kunnen om toegang vragen indien zij aan de duurzaamheids criteria voldoen. (*Ocean2012, 2010*)

De capaciteit in overeenstemming brengen met de beschikbare bestanden

Het precieze niveau van de overcapaciteit van de visserijsector in de wereld is niet goed te berekenen, maar wordt in sommige gevallen en plaatsen geschat op twee tot drie keer de duurzame limiet. Het is van groot belang om het visvermogen in overeenstemming te brengen met de vismogelijkheden en zo een economisch levensvatbare visserij te garanderen en illegale, ongereguleerde en ongerapporteerde visserij en ondoeltreffendheid te voorkomen. Overcapaciteit is meer dan alleen maar een omvangprobleem, het is ook een kwaliteitsprobleem; verschillende vlootsegmenten hebben een ander effect op het zeemilieu, andere brandstofvereisten, leveren andere kwaliteit vis en leiden zo tot andere sociale en economische gevolgen. Oplossing hiervoor kan zijn bijvoorbeeld beperkingsdoelen op te stellen op basis van zowel kwantitatieve als kwalitatieve aspecten, onafhankelijk van nationale belangen. Deze beperkingen met wettelijk bindende en tijdsgebonden grenzen worden vastgesteld. Zo kan het vlootvermogen in evenwicht worden gebracht met de beschikbare vis bronnen per gebied en zo snel mogelijk een duurzame vissersvloot worden gecreëerd. Daarnaast moet het vlootvermogen per visserij regelmatig opnieuw worden beoordeeld om het in overeenstemming te brengen met de veranderingen in de bestanden. (*Ocean2012, 2010*)

Betere voorlichting aan de consument

Steeds meer consumenten zijn bewust van de gevolgen van overbevissing en willen niet alleen zekerheid over de kwaliteit van de vis in termen van versheid en hygiëne, maar ook dat hun aankoop niet heeft bijgedragen tot overbevissing en de ineenstorting van het betrokken bestand. De consumenten kunnen hierin hun macht doen gelden: door wel of niet te kopen kunnen zij invloed uitoefenen en de sector in de richting van een meer duurzame exploitatie van de visstand sturen. Hiertoe dienen de consumenten geïnformeerd te worden bijvoorbeeld via een rechtvaardige, transparante, verifieerbare en controleerbare etikettering. Momenteel moeten er verplicht drie gegevens worden vermeld op het etiket van een visserijproduct dat in de detailhandel wordt verkocht: de soortnaam, de productiewijze (vangst of teelt) en de herkomst. (*Europese Commissie, Traceerbaarheid, labeling, certificering: , 2010*)

Maar deze gegevens zijn niet altijd duidelijk of nauwkeurig genoeg en evenmin worden ze voldoende gerespecteerd. De informatie over de handelsnaam van een soort is niet altijd expliciet genoeg. Soms worden ten onrechte duurdere benamingen gebruikt. Een voorbeeld is de vermelding „tong”, die zowel wordt gebruikt voor Atlantische als Senegalese tong; of de naam „tonijn”, die zowel kan slaan op de geelvintonijn als de gewone tonijn, ondanks de geheel andere verkoopwaarde van de tonijn uit de Middellandse Zee. Daarom zou naast de handelsnaam ook de wetenschappelijke benaming van de soort verplicht moeten staan. (*Idem, 2010*)

Bovendien, de vermelding van de productiewijze zou eveneens een stuk exacter kunnen. Zo zou de consument kunnen worden geïnformeerd over het type vaar- of vistuig waarmee de aangeboden vis werd gevangen, bijvoorbeeld via de vermelding „ambachtelijke visserij” of „lijn-, trawl, zegen- of beugvisserij”. (*Idem, 2010*)

Hiernaast de informatie over de vangstgebieden is momenteel moeilijk te begrijpen voor de consument. Zij is gebaseerd op de 12 vangstgebieden van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties : het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan, het noordwestelijk deel van de Atlantische Oceaan, de Oostzee, het centraal-westelijk deel van de Atlantische Oceaan enz. Dit zijn zones die veel te groot en derhalve moeilijk herkenbaar zijn gebleken. Een zone-indeling die meer specifiek is zou de consument meer informatie geven. (*Idem, 2010*)

Bepaalde zeegebieden verbieden

Zeereservaten zijn de krachtigste wapens in de bescherming van het zeemilieu, het herstel van de biodiversiteit en het ontwikkelen van een duurzame visserij. Er is steeds meer wetenschappelijk bewijs dat zeereservaten de oplossing kunnen zijn voor de schrikbarende achteruitgang van de visgronden over de hele wereld. In zeereservaten wordt al het leven helemaal met rust gelaten. Niet alleen de planten en dieren onder water, maar ook zeevogels zoals albatrossen. Hier mag dus niemand vissen, naar olie of gas boren of zand of grind winnen. Zo krijgt het gebied de kans om te herstellen. Daarom zijn daar meer vissoorten en grotere vissen dan erbuiten. Ook het andere zeeleven neemt er explosief toe. Ook sterk migrerende soorten, zoals haai, tonijn, marlijn, zeilvis en zwaardvis kunnen van zeereservaten profiteren, indien die reservaten worden gevestigd op plaatsen waar deze soorten op dit moment erg kwetsbaar zijn, zoals broed- en paaigronden of bij verzamelplaatsen als onderzeese bergen. (*Greenpeace, 2011*)

En wanneer het ecosysteem binnen de grenzen van het zeereservaat weer gezond is, neemt ook het zeeleven buiten het beschermde gebied toe. Dit heeft weer een positief effect op de visserij. En net zo belangrijk: een gezond ecosysteem is beter opgewassen tegen verslechterende omstandigheden, zoals klimaatverandering. (*Idem, 2011*)

Sommige zeedieren leggen in hun leven duizenden kilometers af, van de plek waar ze jongen krijgen of eitjes leggen naar hun voedselplaatsen. Paling is een bekend voorbeeld, maar ook walvissen trekken jaarlijks de halve wereld over. Daarom is een wereldwijd netwerk van aaneengesloten zeereservaten nodig. Met alle zeereservaten bij elkaar is er op dit moment nog geen 1 procent van de zeegebieden een zeereservaat. (*Idem, 2011*)

Verbod op teruggooi en aanlandingsplicht

Dit houdt in dat vissers niets meer overboord mogen gooien. De vangst moet worden opgeslagen en aan land worden gebracht. Nu gooien vissers vissen of andere dieren die zij onbedoeld vangen overboord. Wereldwijd wordt de teruggooi geschat op 8% van alle vangsten. In Europa kunnen die percentages veel hoger zijn, onder andere in de visserij met gesleepte tuigen. (*Europese Commissie, Hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid, 2012*)

In de meeste gevallen zijn de teruggegooide dieren al dood of hebben ze weinig overlevingskansen. Een aanlandingsplicht maakt niet alleen een einde aan de verspilling van vis, maar levert ook meer betrouwbare gegevens op over de visbestanden. Om de verwerking en de controle eenvoudiger te maken stelt het kabinet voor om de aanlandingsplicht ook in te voeren op alle niet-gequoteerde vissoorten. (*Idem, 2012*)

Maximale duurzame opbrengst

In de EU wordt 75 % van de visbestanden overbevist, ten opzichte van gemiddeld 25 % wereldwijd. De overbevissing in de EU brengt schade toe aan de visbestanden, resulteert in onzekerheid over wat uiteindelijk zal worden gevangen en maakt onze visserijindustrie financieel kwetsbaar. Kwetsbare visbestanden brengen suboptimale vangsten met zich mee, wat op zijn beurt meer vissen in de hand werkt. De overbeviste bestanden bestaan momenteel vooral uit kleine, laagwaardige vis. Deze vis wordt terug in zee gegooid omdat hij een lage handelswaarde heeft of ondermaats is. (*Europese Commissie, Hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid, 2012*)

De gedachte achter het concept "maximale duurzame opbrengst" (MDO) is te bepalen wat de grootste hoeveelheid van een bepaald bestand is die gedurende onbepaalde tijd kan worden gevangen zonder dat het bestand daar schade van ondervindt. Indien de bestanden overeenkomstig de MDO worden beheerd, zullen de vissers niet langer met de moed der wanhoop vissen op kleine visbestanden, maar ervoor kiezen rationeel te vissen op rijke visbestanden, met als resultaat een uitbreiding van de bestanden, grotere winstmarges en een hoger investeringsrendement wat eigenlijk extra inkomsten zijn voor de visserijsector. Bovendien zal dit type beheer ervoor zorgen dat grotere vis wordt gevangen die hogere marktprijzen per kilo zal halen. Indien bij de trekken minder ondermaatse vis wordt bovengedaald, zal de druk om vis overboord te gooien afnemen. Bovendien doet een vissersvaartuig er bij een rijk bestand korter over om een ton vis te vangen dan bij een klein bestand. Hierdoor kan het zijn brandstofuitgaven en zijn koolstofemissies reduceren. Tot slot zal de consument in de winkels een veel ruimer aanbod aan vis uit gezonde EU-bestanden krijgen. (*Europese Commissie, Hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid, 2012*)

Verbetering van de wetenschappelijke kennis

Betrouwbare en actuele informatie over de toestand van de levende rijkdommen van de zee is essentieel om verantwoorde beheersbeslissingen te ondersteunen. Gegevensverzameling, gegevens beheer, de beschikbaarheid van gegevens en toegangsbepalingen voor internationale organisaties zoals de EU of VN is erg van belang. Landen zullen belast moeten worden met het verzamelen, bewaren en uitwisselen van wetenschappelijke gegevens over visbestanden en de gevolgen van de visserij op het niveau van het zeebekken. Er zullen ook nationale en internationale onderzoeksprogramma's moeten worden opgezet om deze activiteit te coördineren. (*Europese Commissie, Hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid, 2012*)

Meer internationale verantwoordelijkheid

Bijna 85% van de visbestanden in de wereld waarvoor informatie beschikbaar is, wordt volgens de FAO hetzij volledig bevestigd, hetzij overbevestigd. De grootste importeurs van visserijproducten zoals de EU zou zowel op internationaal als op Europees niveau moeten handelen. In internationale en regionale organisaties moet gepleit worden voor de beginselen van duurzaamheid en instandhouding van visbestanden en voor mariene biodiversiteit. Om illegale visserij te bestrijden en overcapaciteit terug te schroeven, horen grote organisaties zoals de VN of de EU allianties op te richten en afspraken maken met alle belangrijke partners. (*Europese Commissie, Hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid, 2012*)

Bibliography

Europese Commissie. (2010). *Traceerbaarheid, labeling, certificering*: . Europese Commissie.

Europese Commissie. (2012). *Hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid*. Retrieved 07 22, 2012, from http://ec.europa.eu/fisheries/reform/index_nl.htm

Food and Agriculture Organization, U. (2010). *World review of fisheries and aquaculture*. New York: United Nations.

Greenpeace. (2011). *De oplossing* . Retrieved 07 22, 2012, from Proposal for a global network of marine reserves covering 40 percent of the world's oceans:
<http://www.greenpeace.nl/campaigns/oceanen-2/De-oplossing/>

Ocean2012. (2010, 05). Retrieved 07 22, 2012, from Het hervormen van de Europese visserij - tijd voor verandering:
http://assets.ocean2012.eu/publication_documents/documents/100/original/Het_hervormen_van_de_europese_visserij_-_tijd_voor_verandering.pdf

Rijksoverheid. (2010). *Voorstellen beperking visvangst*. Retrieved 07 22, 2012, from Europees landbouwbeleid en visserijbeleid: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/europees-landbouwbeleid-en-visserijbeleid/herziening-gemeenschappelijk-visserijbeleid/voorstellen-beperken-visvangst>

Rijksoverheid. (2012). *Overbevissing*. Retrieved 07 22, 2012, from Visserij:
<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/visserij/overbevissing>